

Ma, Vienna ser çî zaneme?

Bülhet TOSUN

Vienna, hem serbajarê, hem ki eyaletê suka Austriawa. Tarixê Vienna, ewro ra çar hazar serre tepya sono. Virende, ju komê eskeranê Antik Roma, ita koçê xo noro. Peyco, gran giran biya bajar. Çiwaxt ke biye bajar, a rocê ra hata nika, xêlê cao ra xêlê isonu barkerd ita.

Vienna, virende destê aşira Babenbergo de mende. Ora dima, Xanedanê Habsburgo hukm kerd. Hata 1918, hukme padisawo de biye. U waxto de ki Vienna, hetê kultur u politika ra ju bajara muhim biye.

1918 ra rawer, Vienna de xonde di milono ra zaf isoni nişene ro, weşeniana xo ramene. Dina de hetê mislet siğleten

ra Londra, Newyork u Paris dîma, gîrsen de bajara çharen biye. Nu hal, hata Herbê Dinawo ten nia şî. Herb de xêlê misletê Vienna telef bi. Herb ra dima, misletê na bajari zaf bi senik. Ewro, Ewropa de hetê mislet ra Londra, Paris u i bajaranê bino dima, Vienna gîrsen de bajara hawtena.

Vienna, koyt manena? Ciranê xo, kamci eyalet u bajare? Vienna, werte Eyaletê Niederösterreich de je ju nuxtawa. Mislet ra siğleta, hama hardê xo zaf qıco. Qe ju welat, ya ki eyaletê bin de şınorê xo çîno. Hetê mimarenya xo, hetê kulturê xo, Vienna are sukane Ewropa de zaf rindeka. Tarixê xo wind nêbiyo. Saraya Schönbrunn, Kilisa Stefan... Ma ewro ki şikime, reça xêlê kulturê qano bivinime.

KAYÊ WINİTENÊ

Hüseyn ŞİMŞEK

Heto Chep ra:

1- Ju teyro girs u hewl.. Namê ceniyo ra o. 2- Şuanê çei.. Qesekerdisê "ardene" halo hira de. 3- Mintano, caketo ebe ino keme qapan. 4- Sebata maykeko hurendinameo jukeken.. Domanen ra dima, khal u pilen ra raver. 5- Çio de heto ke cer de maneno (ters ra). 6- Genim

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

uca de kene ardo.. Tır, sintır, caê isoni cira gîrbene. 7- Most ra virajino.. Eger: 8- Dar u 9- Pirc ra virajino.. Sebata.

Heto cor ra:

1- Cao ke tey genim, payze, lazut ramene.. Vesneno. 2- Ju qesê wengdaene (nêr).. 3- Boni uca ra roşt cene. 4- Endi (ters ra).. Qesekerdisê "amaene" halê emrkerdene de (ters ra). 5- Boği ke bi pil (ters ra).. Uyo/awa ke kesê xo çîno. 6- Sebata maykeko baqıl nêbiane (ters ra).. Ju qesê wengdaene (maykek). 7- Ostoru, hero, qatiro ebe i giredane ke ju ca de biçere. 8- Xêlenia "ez"i.. Reyna. 9- Nika nê, tenena tepya.

Çiroki

Süleyman ÖZDEK

Pir u Taliv

Eke beno payizi, piri sone dewanê talivo. Payiz, waxtê cem u cematono. Cûno danewe; bara feqir u fiqaro birnene ra, bara meymano be pir u koçeko ki ju het de nane ro.

Nu hal u dem ser, ju rozê payiz de ju pir sono dewanê talovo. Sono çê ju taliv de beno meyman. Taliv, sonde xızmete u azeta pir keno.

Taliv:

- Piro qayte qusiri mêke. Tı zana, çê gome de ro. Ez ita teynaro. Kemiya ma qebulke. Gulvang u duwa xo ma ra kem mêke! Gulvangê xo bjeri ke, armugê hegayi beno ja, payizi ramon.

Taliv yeno verva pir, pau ra vindeno; beno çewt, destanê xo ano pêser, linganê xo ano têlewe, bêçika linga xu ya raştê nano çepê ser.

Pir gulvang dano:

- Heq keder u qusir mêdo. Oğirsizo raa sîma de mêveco. Loqmewo ke danê, heçê mêşero. Sîma re risiko de xêr bivarno. Xızır, hawarê sîma de tim hazır u nazır vo...

Taliv:

- Halla, halla, hallaaaa...

Beno sond, taliv caê piri keno ra. Waxtê rakotene de pir ra nia vano:

- Piro, tı zana ke ez sodir zaf rev son kar. Pesewa sodir ra son. Hama şiyene ra raver, ara to kon hazır. Ara xo bure, pize xo mirdke. Mı çiralîge to çardağê de noro. Xo re çî bena, tı zana.

Pir, taliv rê unca duwa keno. Hurmeni ki kuyne ra. Sodir, pir urzeno ra, virende ara xo weno. Ora dima, beno uşira xo ro sono çardağê. Sono ke hire çualî haye uzarê. Fekê ju kenora, tey sole esta. İ bin keno ra, nu pire gılğılıyo (lazut). Çualê hirein de qatbeno, genimo.

Raveri, beno çualê genim ro, qe çai ra nêlekino. Dest erzeno çualê sole, i ki nêşikino berzkero. Çualê lazuto ki xonde i bino giran vecino. Dest reyna erzeno genim, erzeno sole, erzeno lazuti. Qe ju nêşikino berzo phoşta xo bero. Sas beno maneno.

Pir, a rocê qe thawa nêceno. Beno çua xo ro, saneno ra raa dewa xo. Ju het ra ki nino vano xo be xo:

- Taliv, ma ez se bikeri, nika duman mı mêçero! To ez sas kerd. Wayirê mı ki to sas kero! To ez alangê de verdo.

raa ma

Pelga Zazaki/Kirmancki ⇄ Teşrine 2014 ⇄ Amor: 5

Prof. Dr. Eichner: Zazaki dialekt niyo, xuser zono!

Gerhard Neweklowsky, Heiner Eichner (werte de) u Heinz Miklas.

Prof. Dr. Eichner: Sebata ni dı zono, ju tarixê sifteni nêşikime biyame meyda. Ez, na mesela de nia von: Zazaki be Kurdi, dialektê ju zon niye. Ma ver de dı teni zon este.

Ğezna qesonê ni zono de xêlê qesi este ke je jubinye. Bina çeku ya ki qeso de ki şiyere jubin. Unca ki ma şikime, qalê dı zono bikime. Ni zoni, vayirê tarixanê binone.

Zeynep ARSLAN

Prof. Dr. Heiner Eichner, ju zondağo. Universta Vienna de Enstituyê Zanitena Zonu de gurino. Werte zonu de barê xo, Komê İndo-Germankio. Xêlê waxt ra tepyawo, zonê ma ser ki destê

xo kerdo bine kemere. Prof. Dr. Eichner, Kursê Zazakio en vireno ke Universta Vienna de amaybi meyda, hetê Mag. Eren Kılıç de dest eşti i kursî ki. Eichner be Kılıç, u kurs xonde di serre pia da. Ma zonê ma ser, Prof. Dr. Eichner de ju mobet kerd. Pelga 3. de

i nika zonê Zazaki (Kirmancki) musene!

Kobanê biye Kobanêgrad!

Ali DİKME

Kobanê, en pêniye de biye Kobanêgrad. Çıra? Na linge de Kobanê de tariqê Khuro (Kurdo) yeno nusnaene. Nu tariq, peyco xo vurneno; beno je tariqê Stalingrad. Tenena raver şime: Nu cengo de henono ke çhel u çik, kokim u xort pia tey de ro! Lewê xort u camerdo de ceni u çeneko dest ra ki çek nêginene war. Heni aseno ke ceni, binê pinga cuamerdo ra vejîye, lewê cuamerdo de vera dismeni phoşt danê welatê xo.

Ju linga bine raver şime: Ceni, fasizm re sare dardowe. Qereto nianen, hata nika nia xonde teyna ceniyanê Khuro de vejîya. Dewletanê gırso, xêlê waxt çimê xo belkerdi, ebe weng u vac nu cengê Khuro serkerd. Peruno watene ke "Kobanê ewro ke nê, meşte ginena waro"! Cuwabê Khuronê Rojava- Kobanê nia ama: "Ya welatê xo ser mireme, ya ki ni welat herkes re xelesneme!" Kobanico, welatê xo canêverda. Nika Khuro, per u pia tariqê xo ebe ju qeydo bin reyna u newe nusnene. Cokir vame, ju rocê yena tornê Khuro nia vane: "Pi u khalikanê ma, Kobanê kerd bi Kobanêgrad."

Bere Zazaki qesebikime!

Komê pelga Raa Ma, 19e Gaxani 2014 de, saete 18:00 ra dima, Amerlinghaus de yeme telewê. Kılam u çiroku vame, siiru waneme, govende ceme. Peyco ki sifrê welat kenime ra; weme simeme teyna ebe zonê xo mobet keme.

Silayiye pelga 3. de

Raa Ma - Sprachinstitut BILCOM de 29e Oktobre ra nato, ju kursê Zazakio newe yeno meyda. Heşt telebê ni kursi este. Ni genci, hatam nika xêlê zonu muse. Hergo ju ebe çar-phonc zonu qesekene. Nika wazene ke zonê khalik u bavikanê, pi u manê xo bimusero. Kurs re Hüseyn Şimşek maylimen keno. Kam ke wazeno werte telebanê ni kursê newi kuyo, xona hêri nêmendo, şikino bero xo binusno! Kurs, her hefte roca Çarseme, are sate 18:00 be 20:00 de yeno raşte.

Universitätsstr.4/1.Stock, 1090 Wien
Tel: +43 0676 773 62 73

Sebata Raa Ma, asme de ju yeme telewe!

Pelga "Raa Ma" wa 4. (çarine) dima, 27e Oktobere 2014 roca Dişeme, ma ameyme peser. Binge ra hata roca ewro, ma çi kerd çi nêkerd, na pelge çutir tenena ave beme? Sebata zonê ma, ju pelge vetene ra qeyr, çi besekeme bikime? Ma, ni perso ser qesekerd.

Pelga "Raa Ma" de emegê zofe tenu esto. Nu kombiyana pêene de iye ke bime top nia bime: Hüseyin Şimşek, Eren Kılıç, Ali Dikme, Kadir Karataş, Cemal Babayiğit, Bülent Tosun, Zeynep Arslan, Süleyman Özdek. Ma a roce çi qerari gureti, ez vazone ke inu sima re ki eyan bikeri.

1- Ma vazone ke ju serre de 10 pelgo bivecime. Kamke pelga "Raa Ma" de bi barêbîroğ (abone), u gereke sebata ju serre 12 Ewro bidero. (No cirm, sebata şinoranê Austria-wo.) Her ju pelgê ke veciye, ebe poste sona çê barêbîroği.

2- 19e Gağanê de Bonê Kulturi Amerlinghaus de yeme telewê; teyna ebe zonê xo mobet keme, kılama vame, siiru waneme. U are de weme simeme ki! (Şir, zervet, roneni, keska, lopiki, xasile...)

3- Esntitüye Zonu BILCOM, şikino Kursê Zazaki ki bikero werte kursanê i zonanê bino. Ni kurs re Hüseyin Şimşek şikino maylimen bikero. (Nu kurs, 29e Oktobere de ebe 8 telebo ama raşte.)

4- Vienna de ebe zonê ma ju radon (Radio Dersim), ju ki programê televizoni (So-Be) esto. Ni di penceru de pelga "Raa Ma" biyame zon ver; çi re barêbîroğu bîvînimê. "Raa Ma" ki Radio Dersim u So-Be ser xeberu binusno.

5- Ma sebata zonê xo çi kar kerd (kurs, cem u camat, mobet, sakerdene), ı onceme kame- ra, televizonê So-Be de musneme.

6- Kam ke vazone, ma re sebata Raa Ma ju logo bivirazero, bîrusno. İno ra juye ke qayil bime, logoa pelga xo vurneme.

Vane, "dina biya qickeke". Eke henyo, destanê xo derg kere, ma reseme jubin! Bimane weşiyê de.

Ali DİKME

Erich Hackl u Rabirîyena Sidonie

Ali Heyder CETECU

Erich Hackl, serra 1954 de bajarê Steyr de ama dîna. Uca bî pîl, şî mektep. Ora dima gîna raa Salzburgi. Uca, Malaga de zonanê Almankî u Espanyolkî ser wend. Wendîşen ke qedene, koçe xo guret şî Espanya. Madrîd de "Zanîngehe Complutense" de hîre serrî muskarîyene kerde. Keyke peyser ama Austrîa, hetera mektep de heto bîna kî Zanîngehe Vienna de malimiyene arde hurendî. 1983 ra hata nika je carnoğ u nuskar gurîno.

Pirtukê Hacklîo viren saniko ra amaybî meyda. Nu pirtuko viren, bine namê "Auroras Anlass" de 1987 de vecîya. İ, zaferî zone espanyolkî ra, xêlê roman u sanikî kî çarnay Almankî. Werte pirtukonê Hackl de "Abschied von Sidonie", zaf qayil bi, xêlê bî vila. Nî pirtuk de Hackl wesenaena jü çeneka elekçiye (asıqe) nusnaybî. Na sanike de çi amo zon ver, peru raştî biyo. Waxt, 1933 ra tepyawo. Sanike, hata 1943 sona.

Maa Sidonie, çeneka xo xona werte çewreştera, ae bena verê ju nêweşxane de caverdana sona. Ju pelga qickeke ra di-hire çeko nusnena, pelge kena pistine domana cewreşî. Mîsletê "Nêweşxane Pförtner"î çeneka vînene, cene zere. Roman, sifte ra ebe na çêke yeno wendene: "Namê mi 'Sidonie Adlersburg'a. Ez, Altheim de ju zuzak de amo dina." Peyco, jü cenî u merde na xeberê heşine pe. Sone, sermiyanê nêweşxane de qesekene, Sidonie cene lewe xo. Name nî cenî u camerd nia ro: Josefa Breirather u Hans Breirather. U waxt Austrîa de, fasis-tanê Austro hukim kene. Waxt,

waxtê inano! Rengê çerme Sidonie, je domanane Austrîco nîyo. Je asiqanê bino, tene şîawo. Sidonie rîe rengê çerme xo ra, ma u piye xuyo newî kî rîye fikre xo ra, fasîzm ra zaf ancene.

Erich Hackl, nî pirtuk de teyna çîroka Sidonie ser qeşînêkeno. Hetê bîna ra tarîxê Austrîa ano zon. Fîksiyon u raştîye, nustena Hackl de kuyna werte jübîn. Weşîya Sidonie çîtur bena çetin? Çiki yene Sidonie ser? Ma u piye Sidonie çîtur herb kene? Ez nîno peruno îta eskera mêkeri! Ni pirtukî bicere u biwane, herçi sima be xu bîmusere.

Hackl, jü nustoğo de hewlo. Kamcî meselo ser gurino, î meselo ser çi esto çi çîno wetelîno, vînenno; nustena xo henî ano meyda. Hackl, emser kuyt seştay serra xo. Serva qure xu, xêlê xelatî guretî.

.....
Namê Pirtukî: **Abschied von Sidonie**
Nustoğ: **Erich Hackl**
Vetîsxanê: **Diogenes Verlag**

Prof. Dr. Eichner: Zazaki dialekt niyo, xuser zono!

Zeynep ARSLAN

Ez vazone ke viren de ni persbikeri: Tu, Zazaki çutir u çiwaxt naskerd?

Prof. Dr. Eichner: Mîsletê ke Vienna de nişene ro xêlê zonu qesekene. Hama ni zonu ra xêlê teni, qe nêne çimo ver. Misal vacime, Kurdistanê Tirkîya de ververe Tirkî de hem Kurmanci hem ki Zazaki yeno qesekerdene. İye ke uca Kurmanci ya ki Zazaki qesekene, ino ra xêlê teni ki serro ra nato, Austria de re. Zazaki, je i zonanê koçdaranê bino, nika zonê ni welatiyo ki. Hukmat u dewleta Austria, ni kari hatam nika eşt pêgosi. Na serranê nijdiyo de giran giran Zazaki ita ki yeno raşte.

Gore tu, Zazaki ju zono de bino ya ki fekê (dialektê) Kurdio?

Prof. Dr. Eichner: İta, di nuxte muhimi este, ma gereke nîno jubin ra rabirîmê: Zonu, ebe çimê zonzaniten bicime dest. Heto bin ra, ni zoni kamke qesekene, gos ino ser bîdime. Ju ki ni kar de bara siyaseti ki xêlê girana. Ez zondaxo, bara siyaset ser nişkin çiyê vaci. Mî de hunero nîanen çîno. Ez, nu persê to re, çimê zonzaniten ra cuwab don. Zonzanitenia Sovyet u Urîzo de caê zonê Kurdî girano. İ, sebata Zazaki vane ke "fekê Kurdio". Ewropa u Tirkîya de xêlê zondaği, fikrê bin de re. İ nia vane: "Zazaki ju zonê de xoser ra o." Misal, karê Zülfü Selcan biyame xovira.

Ez, na mesela de nia von: Zazaki be Kurdî, dialektê ju zon niye. Ma ver de di teni zon este. Çezna qesonê ni zono de xêlê qesi este ke je jubinye. Bina çeku ya ki qeso de ki şiyere jubin. Hama unca ki ma şikime, qalê di zono bikime. Ni di zoni, vayirê tarîxanê binone.

Eke şikina, "vayirê tarîxê bin biane" ma re tenena rake?

Prof. Dr. Eichner: Sebata ni di zono, ju tarîxê siftenî nêşikime biyame meyda. Na mesela ser arekerdenê ke ma dest de re, ju bin ra visnaiye. Arekerdoği, tarîxê siftenî ser gumano de hewl nêdane. Partki bicime dest: Nu ju zonê diyarê Er-anê Wertenio. Hem Zazaki, hem ki Kurdî xêlê nuxto de şiyere Partki. Hama qe ju nuxte de jube ju niye. Teyna, sone jubin. Çike, bina zonê Partki çiyê de bina. Cokîra, ma nêşikime vacime; "sebata Zazaki u Kurdî, Partki koka raveriya".

Sebata ni halî, kamcî misalo şikime bîdime?

Prof. Dr. Eichner: Misal, Partki de

"maykek" rabirnaene çîna. Hama Kurdî u Zazaki de esta. "Maykek" be "nêr"en rabirnaene, ju tarîx ra tepya ju zon nêkuyna. Eke nika esta, deme ke roca rocen ki biye! Nu het ra, Partki nê koka Zazakiya, nê ki ye Kurdî (Kurmanci). Ma xona, koka zonê Zazaki be Kurdî roşt nêkerda, nêarda raşte.

Prof. Jost Gippert.

Jost Gippert ki ju xondağo. Zazaki ser arekerdaena i ki esta. U vano, "Zazaki dialekt". Gippert ser vazone çi vacere?

Prof. Dr. Eichner: Jost Gippert, bajarê Frankfurt de nişenoro. Ma jubin naskeme, u havalê mîno. İ, ju maqale nusnaybi: "Halê dialektê Zazaki" (Zur dialekten Stellung des Zazaki). İta de Gippert, Zazaki ra ke bahs keno, vano "dialekt". Hama, u diyaro ke Komê Zonanê Erani yene qesekerdene, werte a golê de vano "dialekt". Yane gore i, Zazaki werte Zonanê Erani de ju dialekt. İ zonê ke Komê Erani de peru xiname, peru nijdiye jubin de re. Ju telebe Gippert esto: Agnes Korn. U, raveri Austria de bi. Universta Vienna qedene, şî lewe Gippert, i re asistanen keno. Tezê toxtorenia Korn, zonê Beluci ser bi. Gore Korn, Beluci be zonane Zazaki u Kurdî zaf mendere jubin. Hama Korn, sebata Kurmanci u Zazaki nêvano ke "ni ju zone". Ma vineme ke na mesela, xona mesela arekerdena. Gore ma xondağo, Zazaki u Kurdî di zonê de xosere. Gereke koka ni zono ki, nu hal ser bîvetelime.

Bere Zazaki qesebıkime!

19e Gaxan 2014
Saete: 18:00-21:00

Amerlinghaus de yeme telewê:

- Kılama u çiroku vame
- Siiru waneme
- Govende ceme

Peyco ki sifrê welat kenime ra; weme simeme teyna ebe zonê xo mobet keme. (Şir, zervet, roneni, keska, lopiki, xasile...)

Dür mêvînde, phoşt bîde Raa Ma!

Cirmê bufe: 5,- Ewro

Ca: Amerlinghaus
Stiftgasse 8, 1070 Wien

Roca dina amaen!

Kerime ŞİMŞEK

A sma vîrenê, "roca dinaamaen" a çena mı biye. Mî, xo be xo vat ke, ez nika endî şikin ke "roca dinaamaen" a çena xo, ebe zonê-maa xo xêrlî bikeri! Tirkî ki, Almankî ki, hama ebe zonêmaa ma Zazaki/ Kırmanckî ki... Sebata her ju isonî, domanê xo yene çi mane? Gore ma ma u pio, doman çike? Çutir ke çiçege ebe awe, ebe roştîya roci kena ra; çutir ke wele can dana dare; domani, gore ma u pio henire. Domani bene çiçeğê çeo! Bene diregê çebere! Pîlanê ma vatene ke, çiçağ ke ju çê de ju doman ama dina, tîjiya a rocê, zaferî çeberê i çei de ra.

Mî, ebe zonê ma çena xora nia vat: *Rınd ke tu esta! Dinaamaena tu xêrlî bo! Hatam penia emrê xo nia isano baqıl u rınd wînde; wes u warden de bîweşiyê, bîmanê!*

raa ma

Pelga Zazaki/Kırmanckî

Teşrine 2014

Amor: 5

Wayirê Pelge: Axademiê Elewîyanê Austria

Erğatkerdoği: Zeynep Arslan, Cemal Babayiğit, Ali Heyder Cetecu, Ali Dikme, Kadir Karataş, Eren Kılıç, Süleyman Özdek, Hüseyin Şimşek, Kerime Şimşek, Bülent Tosun.

İ komê ke dest u phoşt dane pelga Raa Ma: So-Be Tv, Komê Dêsîmanê Vienna, Radonê Dêsîm, Komê Wendoğonê Elewîyanê Vienna, Hallac Medien.

Tel.: 0650 361 55 47

E-mail: info@hallac.org

Panka (Hallac Medien): Bank Austria

IBAN: AT82 1200 0513 2936 5507

BIC: BKAUATWW